

OKOSTELEFON- ÉS KÖZÖSSÉGIMÉDIA-HASZNÁLAT FIATALOK KÖRÉBEN

T-12

Kiss Hedvig *, Pikó Bettina **

* Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

** Szegedi Tudományegyetem, Magatartástudományi Intézet

Kulcsszavak: okostelefon; közösségi média; problémás használat

Háttér: Az okostelefon napjaink legszélesebb körben elterjedt infokommunikációs eszköze, amely új szokások, viselkedési mintázatok megjelenéséhez vezetett. Különösen a fiatalok esetében jellemző ez, hiszen a telefonos alkalmazások jelentős befolyással bírnak életmódjukra, gondolkodásukra, illetve lényegesen megnövelik az online töltött idejük mértékét. Az életükben központi szerepet betöltő közösségi oldalak sajátosságai (tartalomhoz kötődő jutalomérzés, használat folyamatjellege, folytonos ellenőrzés) vetik fel a kérdést, beszélhetünk-e egymástól függetlenül okostelefon- és internetfüggőségről, illetve közösségimédia-függőségről? Adataink hozzájárulhatnak a tudatos és célirányos eszközhasználat előremozdításához.

Célok: Kutatásunk célja volt, hogy (1) feltárjuk az okostelefon-függőség és -használat elemeit, hogy (2) ezek miként függnek össze egymással, valamint (3) a közösségimédia-használattal és annak jellemzőivel.

Minta és módszer: Keresztmetszeti vizsgálatunkat 14-30 éves fiatalok körében végeztük 2018 áprilisa és júliusa között egy online kérdőívvel, melyet közösségi oldalakon osztottunk meg. Összesen 244 fő adatait vettük fel (fiúk: N=83, 34,0%; lányok: N=161, 66,0%), átlagéletkoruk 23,1 év volt. A kérdőívben szociodemográfiai adatokra (nem, életkor, iskolázottság, lakhely típusa, anyagi helyzet) és használati szokásokra kérdeztünk rá, illetve a mérőmódszerünk tartalmazta az Okostelefon-függőség skála és a Problémás közösségimédia-használat skála magyar változatait.

Eredmények: Az átlag-, valamint a szórásértékek segítségével kialakított ponthatárok alapján a minta 2,5%-a számít okostelefon-függőnek, míg a közösségimédia-függőségénél senki nem lépte át a ponthatárt. Ez utóbbi jelenség főkomponens-elemzéssel egyfaktorosnak, míg az okostelefon-függőség kétfaktorosnak bizonyult: obszesszió és elhanyagolás, menekülés. Kétoldalú kapcsolatokat tekintve a legerősebb összefüggés az okostelefon-, valamint közösségimédia-használat között mutatkozott ($r=0,77$, $p<0,001$); a kor negatívan korrelált a használattal és a függőséggel egyaránt. Regresszióelemzés alapján a variancia 47%-át magyarázó modellünkben a közösségimédia-függőség ($\beta=0,57$) és az okostelefon-használat időtartama ($\beta=0,24$) szerepelt az okostelefon-függőség legerősebb prediktoraként.

Következtetések: Adataink megerősítik az általánosan elterjedt nézetet, miszerint az okostelefonok használata univerzális. Ennek folyamatjellege – kevésbé a tevékenység sajátosságai (alkalmazások, közösségi oldalak látogatása) – növeli az addikció esélyét, s ez akár iskolai vagy munkahelyi feladatokkal is kapcsolatba hozható, azonban a közösségimédia-használat járul hozzá legerősebben az okostelefon-függőséghez. A korrallal való negatív korreláció feltételezi, hogy a fiatalabbak számára természetes az okostelefonozás és az internet, egyre korábbra tevődik az okostelefonok rutinszerű használatának megkezdése. Ezek alapján indokolttá válik az iskoláskorban bevezetett pszichoedukáció az internet- és okostelefon-használat terén.